

Bilimsel Yazılarda Aşırma (İntihal) ve Aşırmadan Kaçınma Yöntemleri

GENEL BAKIŞ

- Aşırma nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırımacılık olarak kabul edilir?
- Aşırımacılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

AŞIRMA (İNTİHAL) NEDİR?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

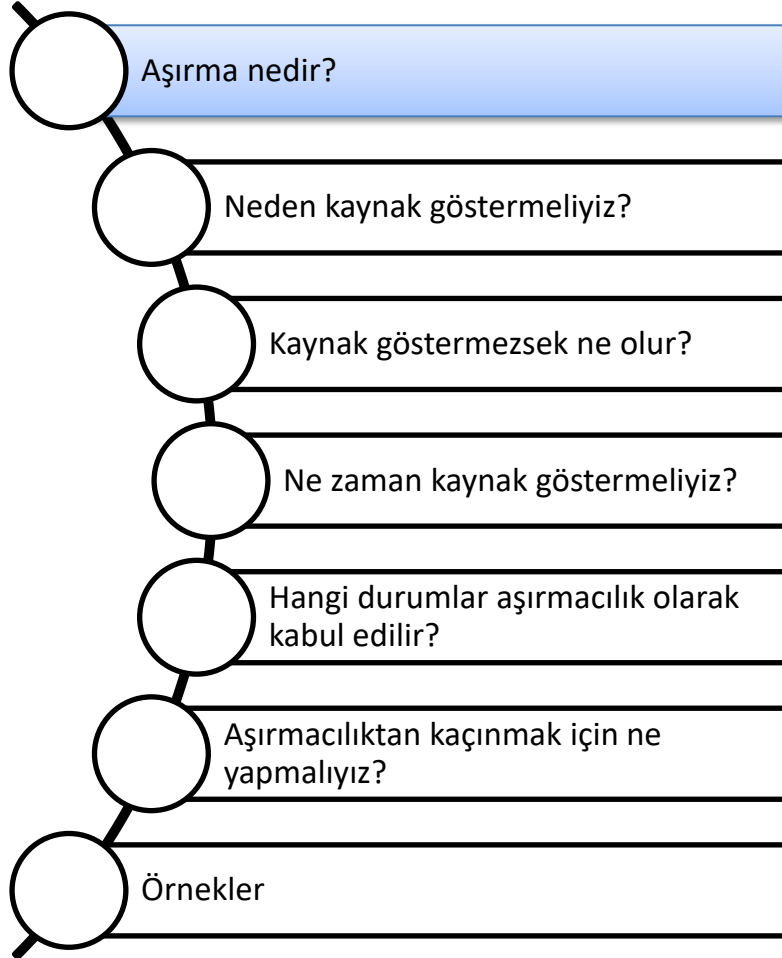
Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

- Plagiarism
- «Plagiarize» Latince'de «hırsızlık yapmak» anlamına gelir.
- Bir başkasının çalışmasını doğrudan kopyalama ya da benzer bir şekilde oldukça yakın cümlelerle alıntılama yapmadır.

AŞIRMA (İNTİHAL) NEDİR?

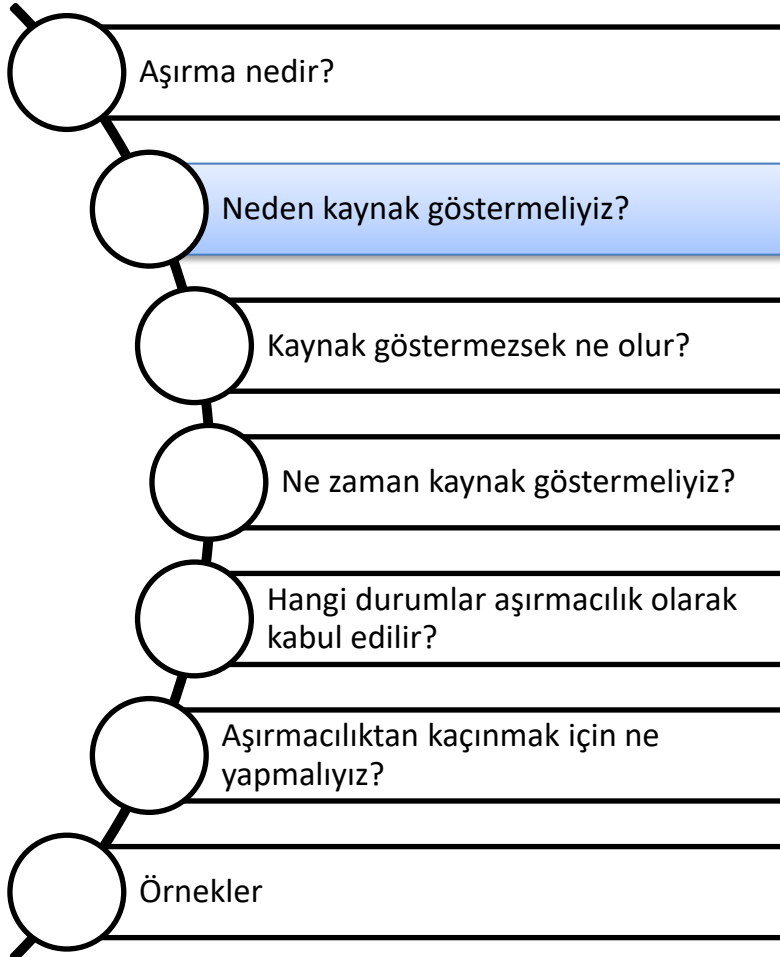

“Başkalarının yazılarından bölümler, dizeler alıp kendisininmiş gibi gösterme veya başkalarının konularını benimseyip değişik bir biçimde anlatma, intihal” (TDK Sözlüğü)

- Yazar/Yazarlar kendisine/kendilerine ait önceki çalışmalarını da referans göstermeden kullanamazlar. Kullandıklarında **öz-aşırımacılık** yapmış olurlar.

NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

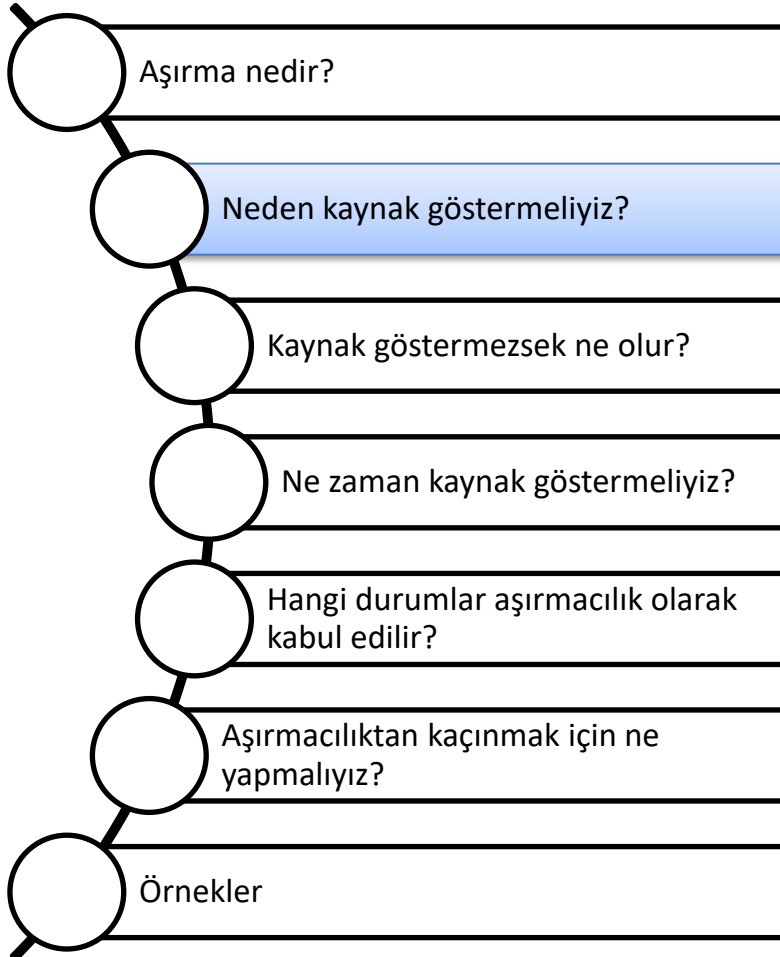

KAYNAK GÖSTERMEK;

- Orijinal fikrin izini sürmeyi kolaylaştırır.
- Pek çok fikir inşa etmenize yardımcı olur.
- Kendi sesinizi bulmanızı sağlar.
- Geçerli iddialar sunmanızı sağlar.
- Bilginin yayılmasına yardımcı olur.
- Başka çalışmaların takdir edilmesini sağlar.
- Bir başkasının çalışmasının alındığını bildirmeyi sağlar.
- Aşırı macılıktan kaçınmayı sağlar.

(Neville, 2010, s.7-13)

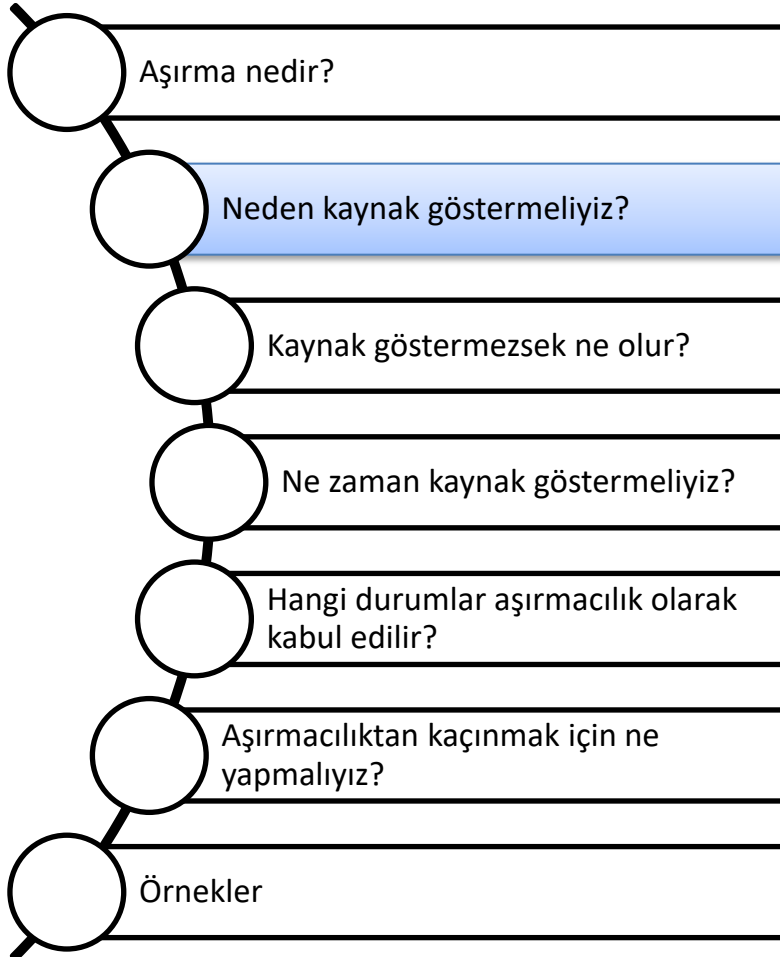
NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

KAYNAK GÖSTERMEK;
Orijinal fikrin izini sürmeyi kolaylaştırır.

Akademik çalışmalarda yalnızca fikrin kendisi değil, zamanı ve bağlamı da önemlidir. Kaynak göstermek, fikirlerin uygun tarihsel, sosyal, kültürel ve coğrafi konumlarına yerleştirilmesini sağlar.

NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

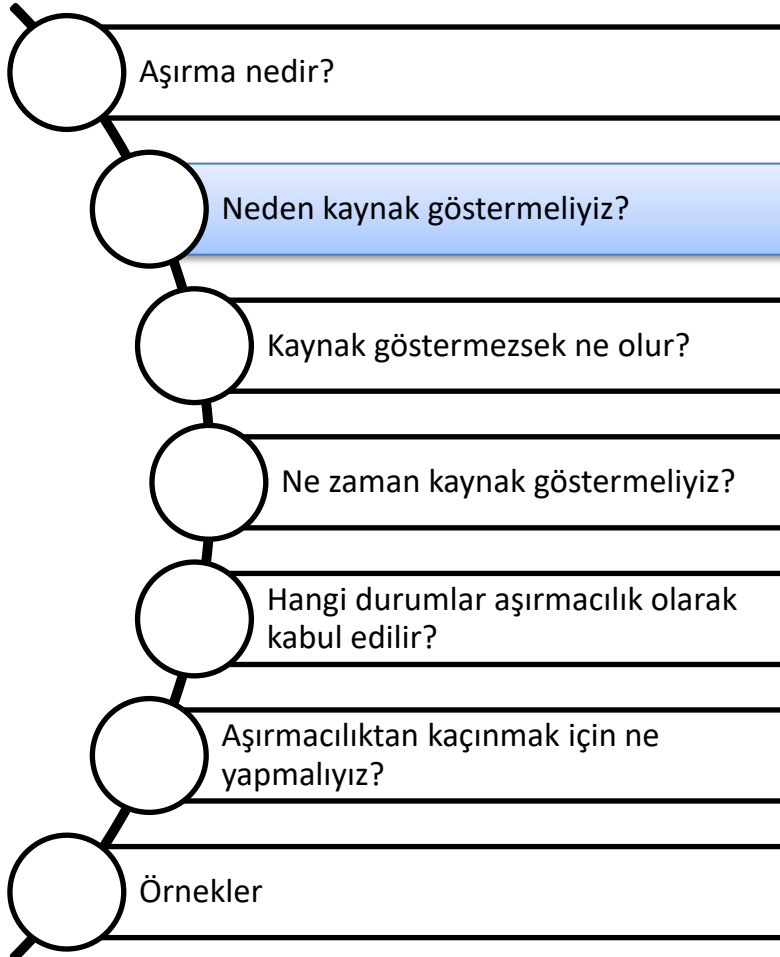

KAYNAK GÖSTERMEK;

Pek çok fikir inşa etmenize yardımcı olur.

Kaynak göstermek bilgiler arasında bağlantı kurmaya yardımcı olur. Geçmişteki fikirler arasında bağlantı kurarak araştırmacı kendi bakış açısı için uygun bağlamı sunabilir ve bu da gelecekteki fikirler için altyapı oluşturabilir.

NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

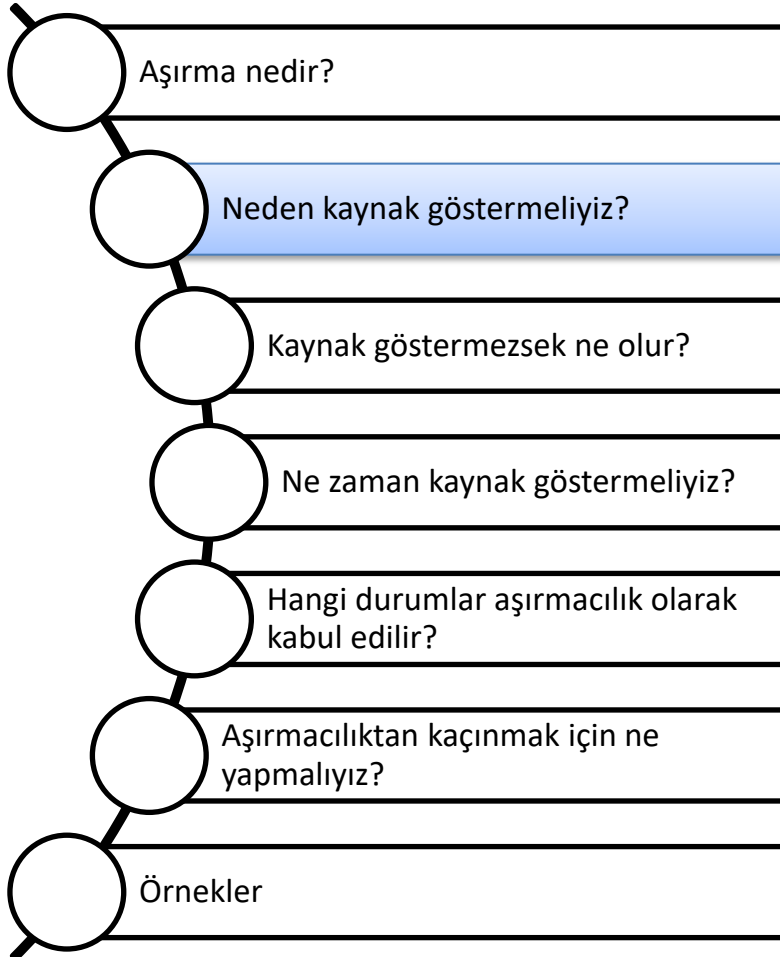

KAYNAK GÖSTERMEK;

Kendi sesinizi bulmanıza yardımcı olur.

Birçok öğretim görevlisi, sizin akademik yazımlarda açık fikirli kalarak kendi düşüncelerinizi ve bakış açınızı yansıtmınızı önemser. Bakış açınızı yansıtan bilimsel kanıtların seçimi ve kaynak gösterimi, akademik yazımda kendi güvenilir sesinizi bulmaya yardımcı olur.

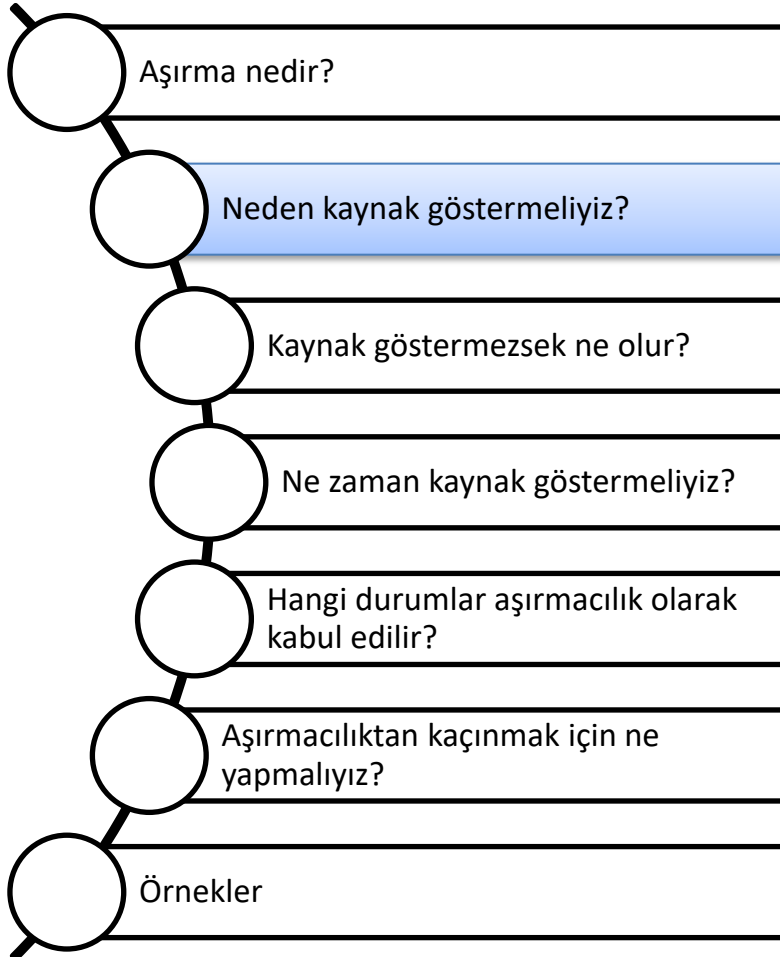
NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

KAYNAK GÖSTERMEK;
Geçerli iddialar sunmanızı sağlar.

Bilimsel yazılarda sunulan fikir ve iddiaların ciddiye alınması için bu iddiaları destekleyen geçerli kanıtların sunulması gereklidir. Önceki çalışmaların kaynak gösterilmesi, bu kanıtların doğruluğunun ve geçerliğinin kontrol edilmesine olanak sağlar.

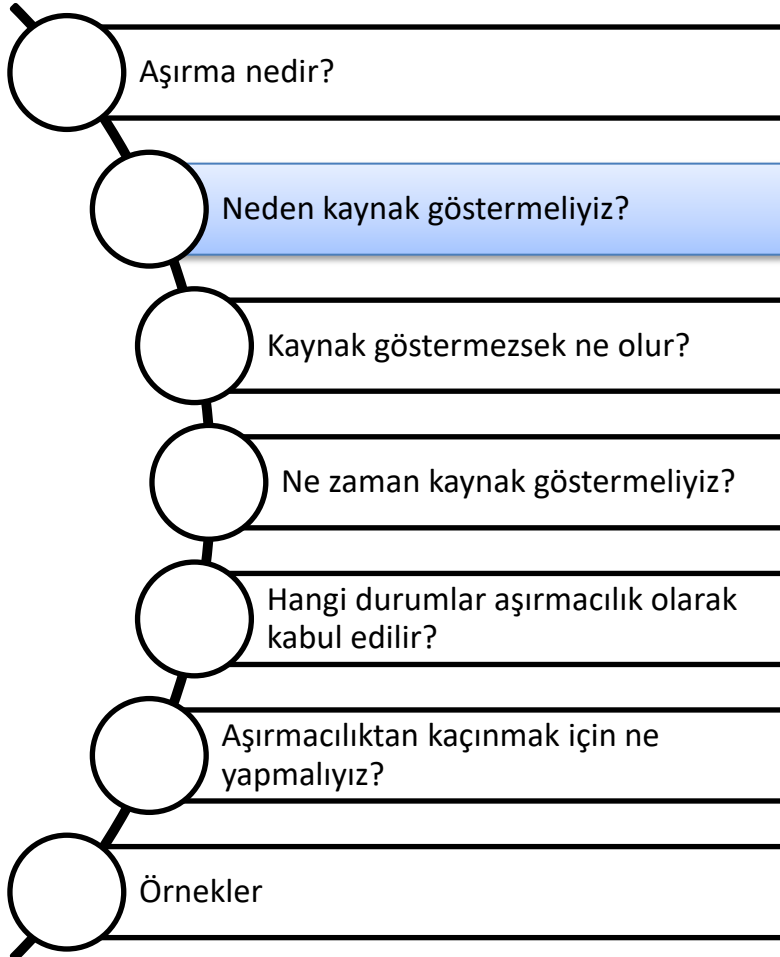
NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

KAYNAK GÖSTERMEK;
Bilginin yayılmasına yardımcı olur.

Bilimsel yazıların sonunda yer alan kaynaklar bölümü sayesinde, okuyucular ilgilendikleri konu hakkında ayrıntılı bilgi edinmelerini sağlayacak onlarca kaynağa kolaylıkla ulaşabilir.

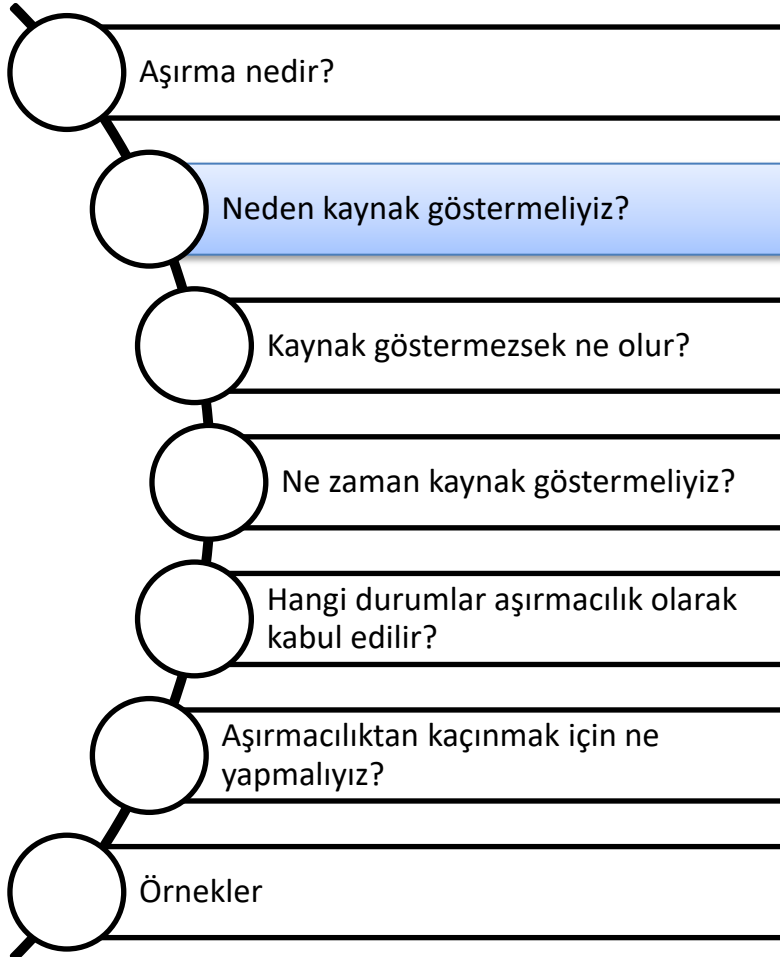
NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

KAYNAK GÖSTERMEK;
Önceki çalışmaların takdir edilmesini sağlar.

Bilimsel bir araştırma yapmak, ve onu kamuya açık hale getirmek bir araştırmacının uzun zamanını (bazen yıllarını) alabilir. Başka bir çalışmayı kaynak göstermek, araştırmacıların emeklerinin takdir edilmesini ve onurlandırılmasını sağlar.

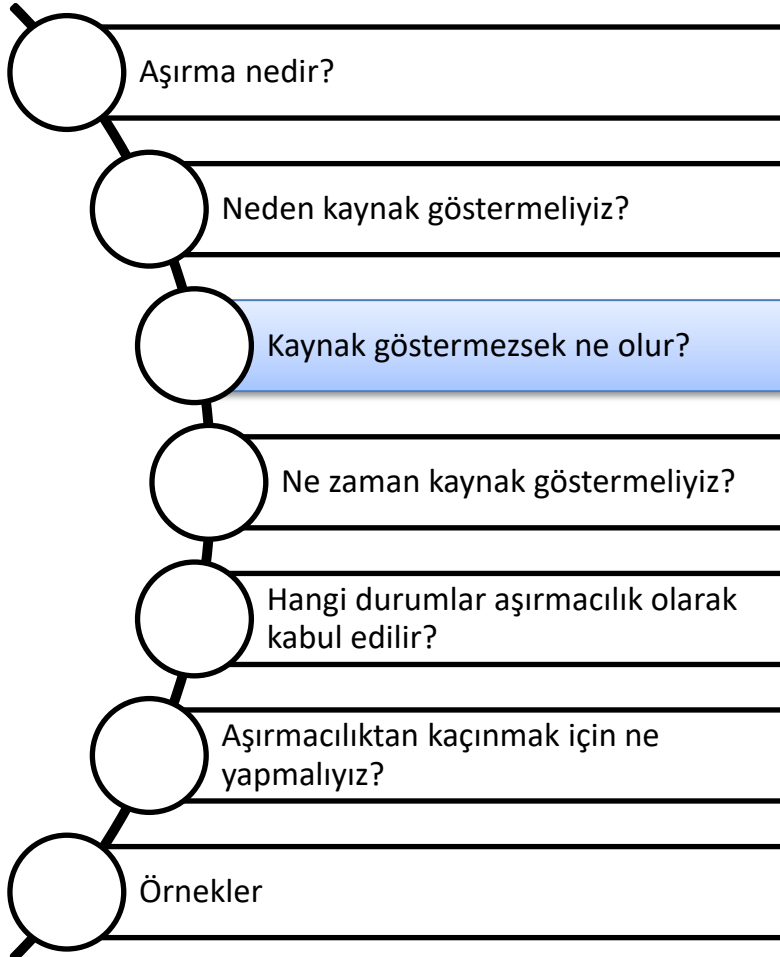
NEDEN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

KAYNAK GÖSTERMEK;
Aşırımcılıktan kaçınmayı sağlar.

Doğru ve uygun şekilde kaynak göstermek, aşırımcılıkla suçlanmaktan kaçınmanıza olanak verir.

KAYNAK GÖSTERMEZSEK NE OLUR?

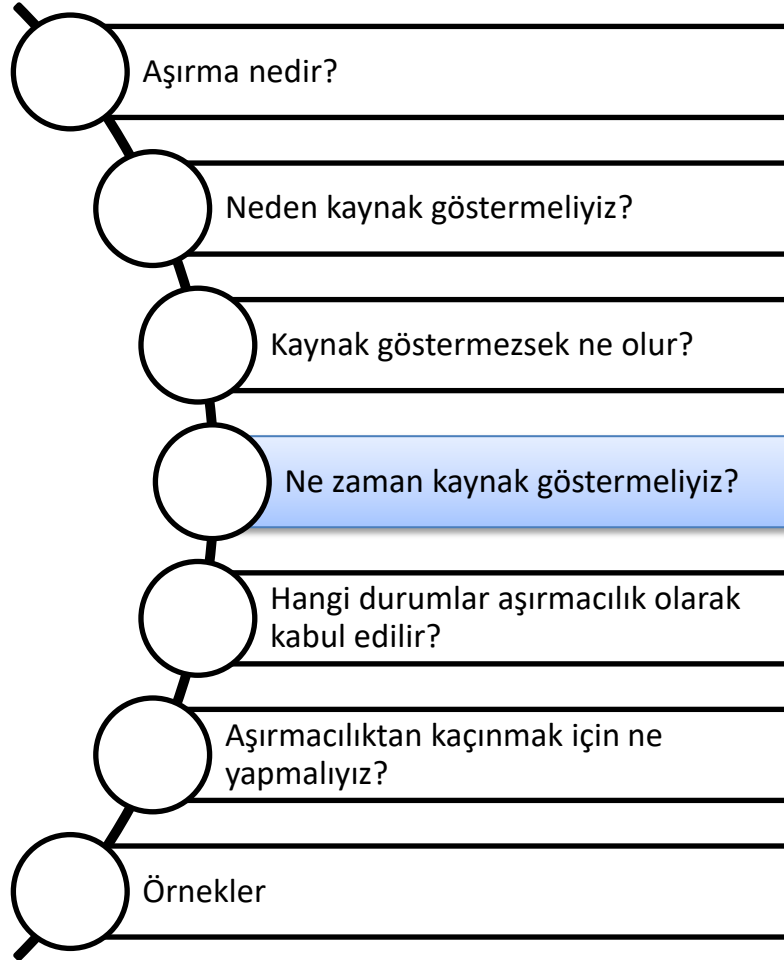
1. Sunulan metnin yazara ait olduğu düşünülecektir.

2. ETİK BİR İHLALDİR.

yaptırımlar:

- sınavda kopya çekmek = aşırımcılık
- çalışma izni iptali
- disiplin soruşturması
- resmi yayınlarda dava açılabilir

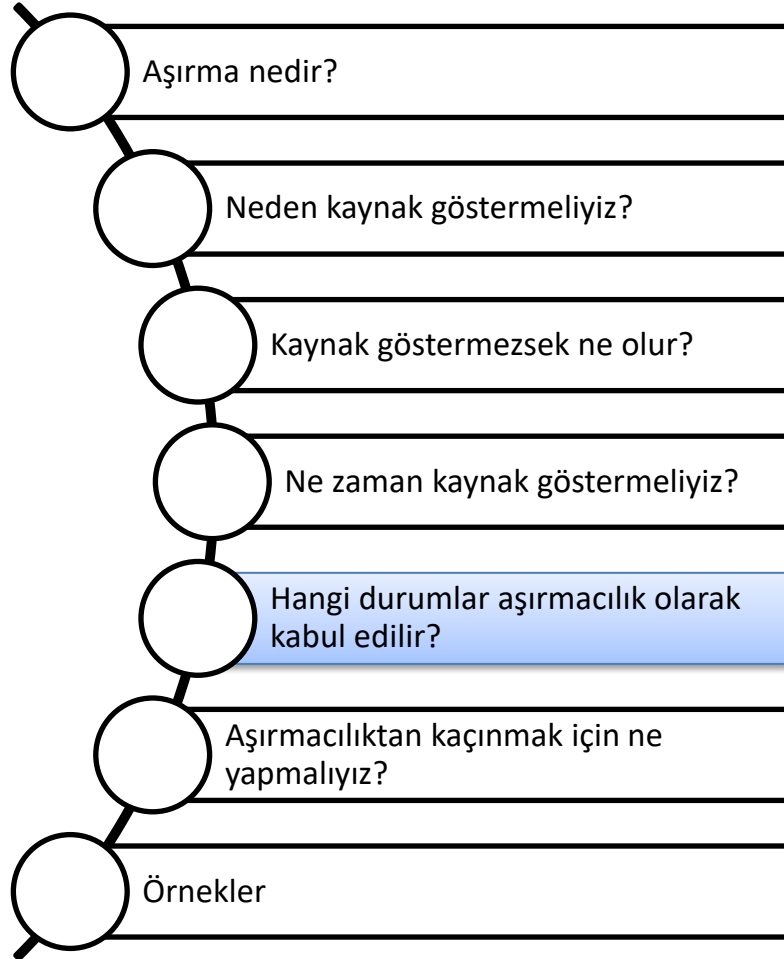
NE ZAMAN KAYNAK GÖSTERMELİYİZ?

1. Çalışmanızdaki tabloların, fotoğrafların kaynağını okuyucuya bildirmek için
2. Bir teoriyi, modeli, uygulamayı ya da bir yazarla ilgili örneği tanımlama ya da tartışmak istediğimizde
3. Tarafınızdan desteklenen bir iddiayı vurgulamak ya da iddiayı güvenilir kılmak için
4. Belli bir teori, model ya da uygulamaya vurgu yapmak istediğimizde
5. Tanım ya da doğrudan alıntının kaynağını okuyucuya sunmak için
6. Bir başkasının çalışmasını kendi cümlelerimizle ifade ettiğimizde

(Neville, 2010, s.19-21)

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

1. İnternet sitelerinden alınan bilgilerin kopyalanması
2. Hazır ödev siteleri
3. Kitap, dergi gibi basılı materyallerden metnin aynen kopyalanması
4. Bir başkasının hazırladığı metni ufak değişikliklerle sunmak
5. İzinsiz fotoğraf ya da video kullanımı
6. Bir başkasının çalışmasını kullanma ve kendi çalışması olduğunu iddia etme
7. Ödev satın alma
8. Bir çalışmayı izinsiz kullanma
9. Bir dilden diğerine tercüme etme

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

1. İnternet sitelerinden alınan bilgilerin kopyalanması

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

2. Hazır ödev siteleri

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

3. Kitap, dergi gibi basılı materyallerden metnin aynen kopyalanması

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

4. Bir başkasının hazırladığı metni ufak değişikliklerle sunmak

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

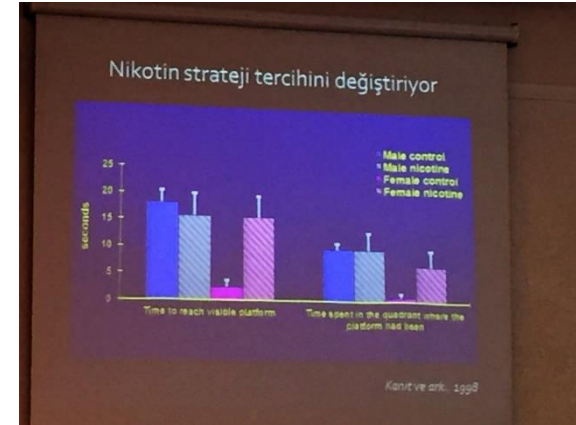
Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

5. İzinsiz fotoğraf ya da video kullanımı

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

6. Bir başkasının çalışmasını kullanma ve kendi çalışması olduğunu iddia etme

Aşırma nedir?

Neden kaynak göstermeliyiz?

Kaynak göstermezsek ne olur?

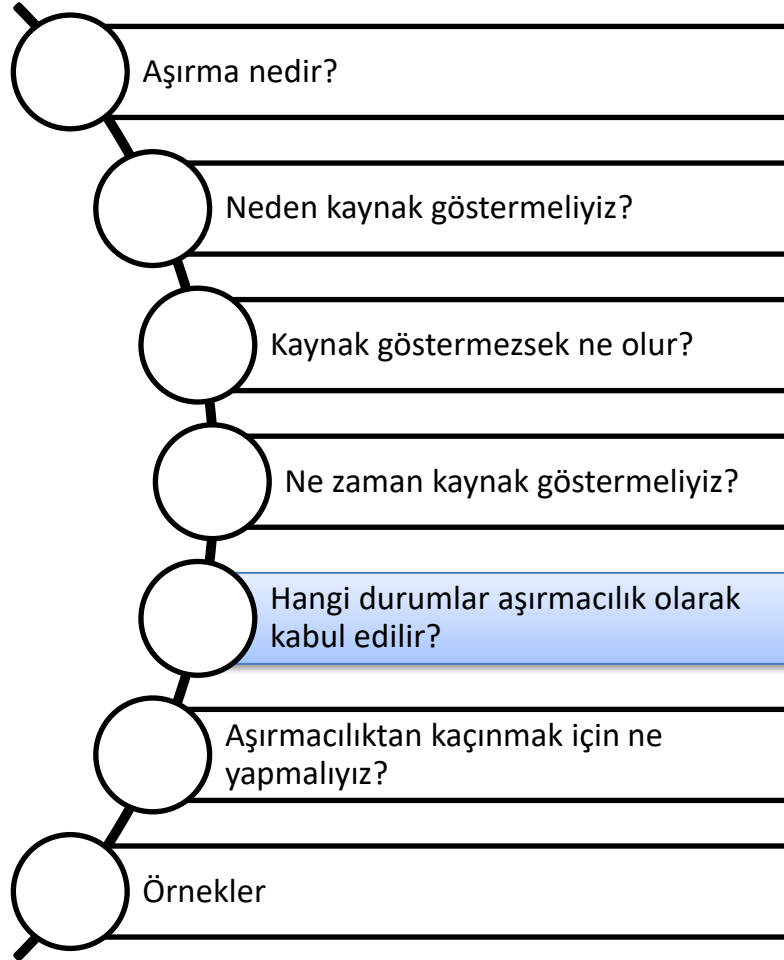
Ne zaman kaynak göstermeliyiz?

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?

Örnekler

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

7. Ödev satın alma

Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?

- Aşırma nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?
- Aşırı macılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

8. Bir çalışmayı izinsiz kullanma

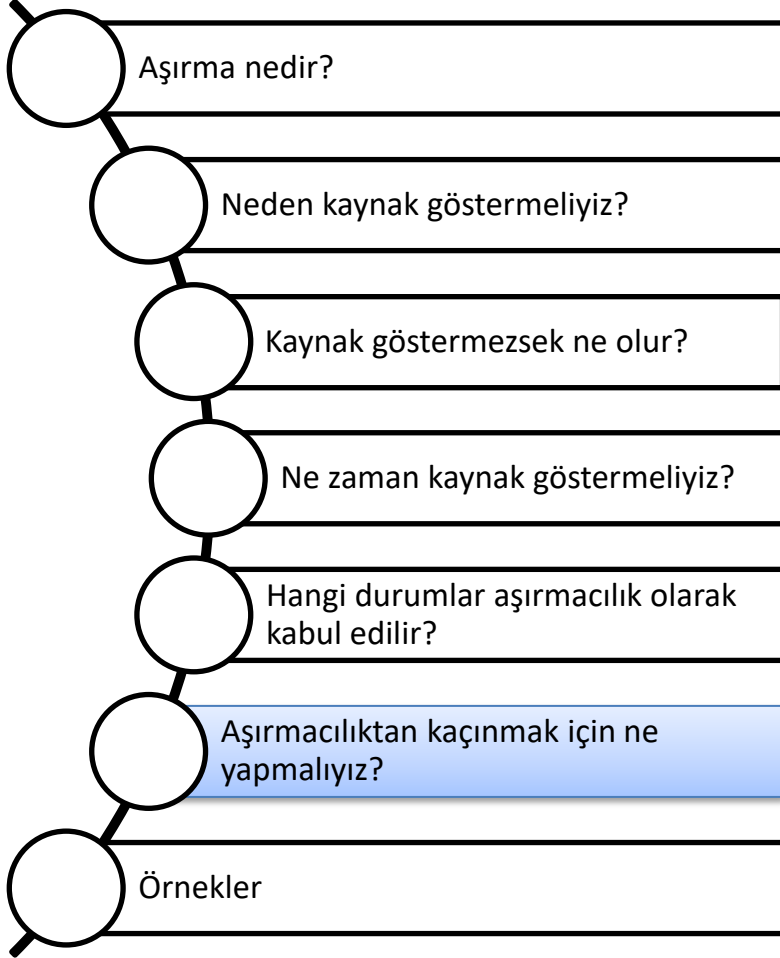
Hangi durumlar aşırımacılık olarak kabul edilir?

- Aşırma nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırımacılık olarak kabul edilir?
- Aşırımacılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

9. Bir dilden diğerine tercüme etme

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

Kaynak Göstermeliyiz

Alıntılama
(Quoting)
yaparak

Yeniden Açıklama
(Paraphrasing)
yaparak

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

- Aşıрма nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?
- Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

Kaynak Göstermeliyiz

Alıntı (Quoting) Yaparak

-40 sözcükten kısa ise cümle içi, tırnak işareti

-40 sözcükten uzun ise tırnak işaretleri yerine ayrı bir paragraf halinde, blok hizalama yapılmalı ve sol kenardan bir paragraf içeride verilmeli

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

- Aşıрма nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?
- Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

Kaynak Göstermeliyiz

Yeniden Açıklama (Paraphrasing) yaparak

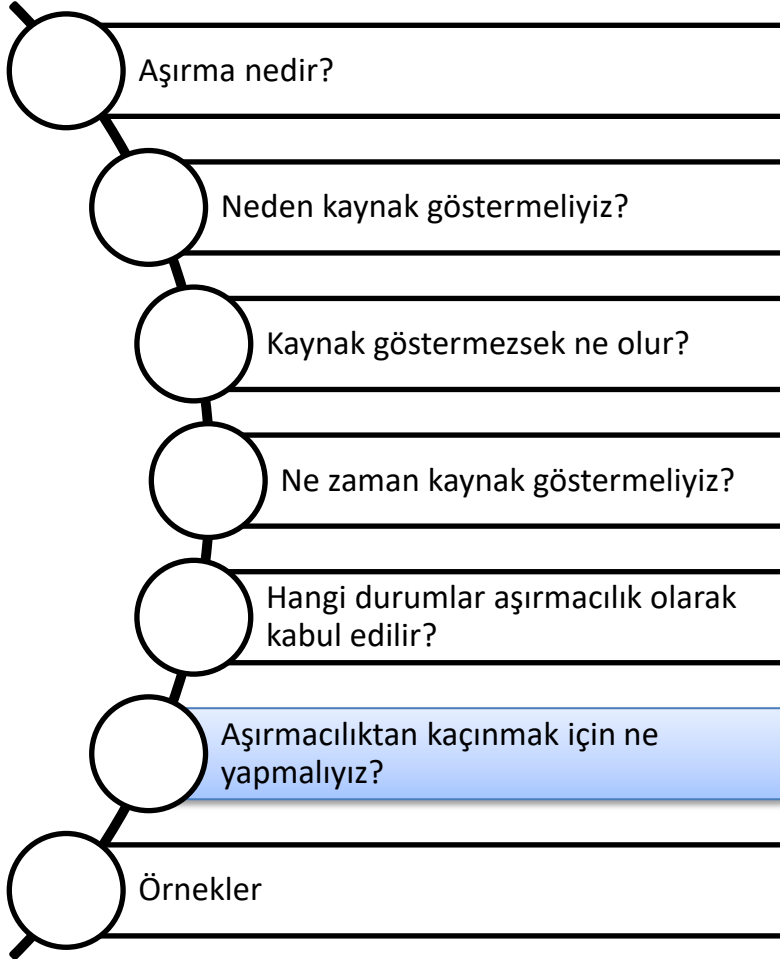
Başka bir araştırmacıya ait fikirleri yeniden yorumlayarak metin içinde yer verebiliriz.

Yeniden açıklama başkalarından aldığımız fikirleri özetlememize, düzenlememize, birleştirmemize ve yeniden yorumlamamıza olanak sağlar.

Bir başkasının metnini aynen alıntılarmaktansa, yeniden açıklama yapmayı tercih ederiz.

Yeniden açıklama yapıldığında da kaynak göstermek gerekir.

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

Öneriler

- **Okuyun.**
- Kendi notlarınızı alın.
- Okuduğunuz metni kapatın ve ne kadar anladığınızı ölçün.
- Kendinize sorular sorun.
- Sonra fikirlerinizi yazmayı deneyin.

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

- Aşıрма nedir?
- Neden kaynak göstermeliyiz?
- Kaynak göstermezsek ne olur?
- Ne zaman kaynak göstermeliyiz?
- Hangi durumlar aşırı macılık olarak kabul edilir?
- Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapmalıyız?
- Örnekler

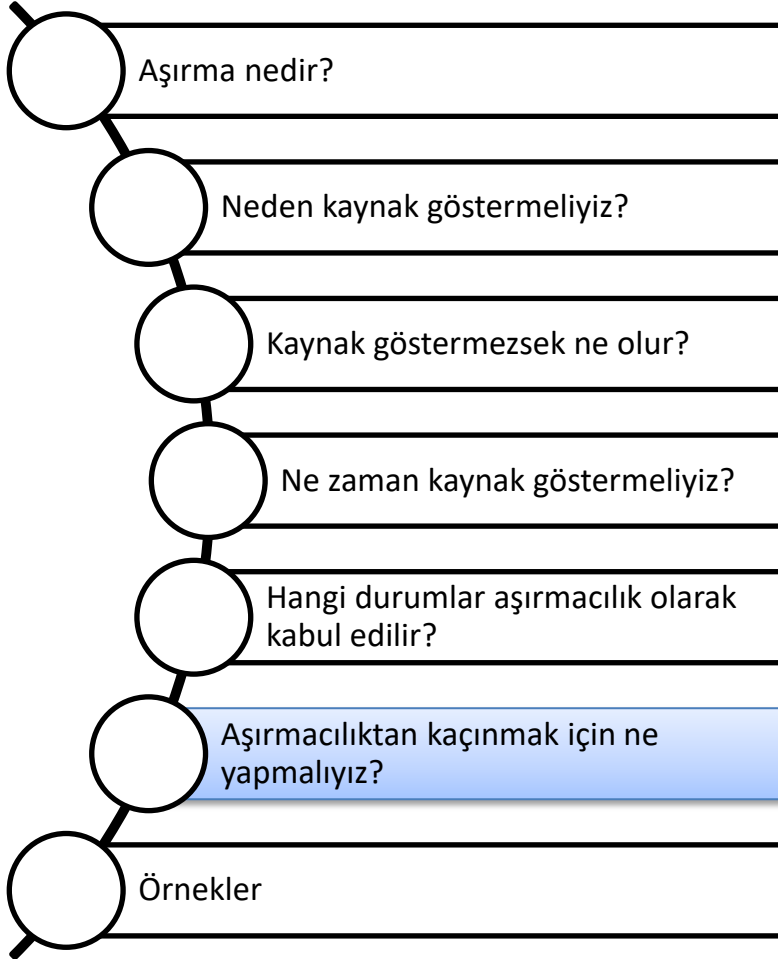
Öneriler

**KEEP
CALM
AND
DOUBLE
CHECK**

Çifte kontrol yapın.

Bir fikrin başkasına ait olup olmadığını, daha önce başkası tarafından belirtilip belirtilmediğini kontrol edin.

Aşırmacılıktan kaçınmak için ne yapılmalı?

Öneriler

- ***İkincil kaynaklara (kitap ve derleme makale gibi) başvurmaktan kaçının.***
 - Bir fikir ya da bulgu ikincil kaynaktan geliyorsa aşırıcılık oluşması beklenir.
- ***Ne yapılmalı?***
 - Orijinal kaynaklara gidilmeli
 - Erişilemezse uygun kaynak gösterme teknikleri kullanılmalı

ÖRNEKLER

Orijinal Metin

(Timuçin Aktan'ın Türk Psikoloji Dergisi'nde 2013'te yayınlanan çalışmasından)

Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur

Aşırılmış Hali-1

(bir öğrencinin ödevinden)

Bilindiği gibi, kalıpyargılar, sosyal psikolojinin konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur.

Baştaki «bilindiği gibi» ifadesi dışında orijinal metindeki ifade aynen alınmış fakat orijinal metnin sahibine metin için atıf verilmemiş.

ÖRNEKLER

Orijinal Metin

(Timuçin Aktan'ın Türk Psikoloji Dergisi'nde 2013'te yayınlanan çalışmasından)

Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur.

Aşırılmış Hali-2

(bir öğrencinin ödevinden)

Her ne kadar kalıpyargılar, sosyal psikolojide **önemli** bir çalışma konusu olsa da, kalıpyargıların doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alındığı kuramlara **nadiren rastlanır**.

Orijinal metindeki ifadeyi birebir kullanmayıp değişik şekilde ifade etmek yönünde bir çaba var, fakat yine de orijinal metnin sahibine metin için atıf verilmesi gerekirdi çünkü bu cümlede ifade edilen fikir, ödevin yazarı olan öğrenciye ait değil, Timuçin Aktan'a ait.

ÖRNEKLER

Orijinal Metin

(Timuçin Aktan'ın Türk Psikoloji Dergisi'nde 2013'te yayınlanan çalışmasından)

Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur.

Kabul Edilebilir Hali-1

(bir öğrencinin ödevinden)

Her ne kadar kalıpyargılar, sosyal psikolojide **önemli** bir çalışma konusu olsa da, kalıpyargıların doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alındığı kuramlara **nadiren rastlanır** (Aktan, 2013).

Orijinal metindeki fikir, orijinal metindekenden biraz daha farklı bir ifade ile alınmış ve cümle sonunda, parantez içinde metin içi atıf verilmiş («Yazar soyadı, yıl» şeklinde». Orijinal metindeki ifade aynen alınmadığı için tırnak işareti kullanılmamış.

ÖRNEKLER

Orijinal Metin

(Timuçin Aktan'ın Türk Psikoloji Dergisi'nde 2013'te yayınlanan çalışmasından)

Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur

Kabul Edilebilir Hali-2

(bir öğrencinin ödevinden)

Aktan'a (2013), göre her ne kadar kalıpyargılar, sosyal psikolojide **önemli** bir çalışma konusu olsa da, kalıpyargıların doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alındığı kuramlara **nadiren rastlanır**.

Orijinal metindeki fikir, orijinal metininden biraz daha farklı bir ifade ile alınmış metin içi atıf verilmiş. Fikrin sahibi, cümlenin başında açıkça belirtilerek metin içi atıf verilmiş. Orijinal metindeki ifade aynen alınmadığı için tırnak işareti kullanılmamış.

ÖRNEKLER

Orijinal Metin

(Timuçin Aktan'ın Türk Psikoloji Dergisi'nde 2013'te yayınlanan çalışmasından)

Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur.

Kabul Edilebilir Hali-3

(bir öğrencinin ödevinden)

«Kalıpyargılar, sosyal psikolojinin merkezi bir konusu olmasına rağmen literatürde kalıpyargıları doğrudan bir inceleme nesnesi olarak ele alan kuramlara rastlamak zordur»
(Aktan, 2013, s. 16).

Orijinal metindeki fikir, aynen orijinal metindeki ifadeyle alınmış , tırnak içine yazılmış ve sonrasında parantez içinde atıf verilmiş. («Yazar soyadı, yıl, sayfa numarası» şeklinde).

ALIŐTIRMA-1

Orijinal Metin

(Deęirmencioęlu ve Demirutku'nun 1999 senesinde basılan kitapçığından)

Bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha ęok durulan bir konu haline gelmiőtir.

Aőtırma?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Emin deęilim

Herkesin bildiği gibi, bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha ęok durulan bir konu haline gelmiőtir.

ALIŐTIRMA-2

Orijinal Metin

(Deęirmencioęlu ve Demirutku'nun 1999 senesinde basılan kitapçığından)

Bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha ęok durulan bir konu haline gelmiőtir.

Aőtırma?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Emin deęilim

Yazarlık haklarının neler olduğunun ve yazar sırasının belirlenmesi, bilimsel disiplinlerin pek ęoęu için üzerinde ęok durulur bir konu haline gelmiőtir.

ALIŐTIRMA-3

Orijinal Metin

(Deęirmencioęlu ve Demirutku'nun 1999 senesinde basılan kitapçığından)

Bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha çok durulan bir konu haline gelmiŐtir.

AŞırma?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Emin deęilim

Deęirmencioęlu ve Demirutku'ya (1999) göre “bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha çok durulan bir konu” (s. 111) olmaya baŐlamıŐtır.

ALIŐTIRMA-4

Orijinal Metin

(Deęirmencioęlu ve Demirutku'nun 1999 senesinde basılan kitapçığından)

Bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha ęok durulan bir konu haline gelmiőtir.

Aőtırma?

- a) Evet**
- b) Hayır**
- c) Emin deęilim**

Bilimsel yayınlarda yazarlık hakkı ve sırasının belirlenmesi biręok disiplinde üzerinde daha ęok durulan bir konu haline gelmiőtir (Deęirmencioęlu ve Demirutku, 1999).

ÖZGÜN İÇERİK
HAZIRLA.

AŞIRMACILIK
YAPMA.

YARDIMCI KAYNAKLAR

- American Psychological Association (2011). Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.). Washington, DC: American Psychological Association.
- Eldođan, D., Korkmaz, L., Helvacı, E., Yeniçeri, Z., ve Kökdemir, D. (2015). Akademik yayım kuralları kitapçığı. 04 Nisan 2017, http://psk.baskent.edu.tr/docs/AYKK_04.pdf
- Neville, C. (2011). *The complete guide to referencing and avoiding plagiarism* (2nd ed). Maidenhead: Open University Press.
- Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B., & Zechmeister, J. S. (2011). *Research methods in psychology* (9th ed). New York, NY: McGraw-Hill.

Bu materyalin hazırlanmasında emeği geenler

Funda Turhan

Pınar Burhan